

tíð. Tónleikurinn var hessaferð merktur av þöð, aggres-siónum og hvössum tekstum, ið ekki létu nógv vera ósagt. Eddie Vedder tókist beiskur og troytur av teimum, ið hövdu skírt hann þínslunnar talsmann og hetju.

*»Paint Ed big,
Turn Ed into
One of his enemies,
It's my Blood«
(»Blood«
av flöguni »Vs.«)*

Pearl Jam gliðu so við og við longur og longri burtur frá teirra »almenna lívi«, og nær næstu flögurnar seldu tískil verri enn so eins nógv og nær undanfarnu. Aftaná »Vs.« hava teir neyvan havt nakað »hitt«. Í 1994 kom triðja flögan »Vitalogy« út, og tó at hon seldi væl í USA, og eisini verður rokað sum ein væleydnað flöga, gjörði hon lítið hóva-sták her. Henda flöga varð kanska eitt sindur merkt av ráðalöysi, og eitt sindur mistuga huga eftir at kenna samhuga við verðini. Her eru góð lög, treyðugt so, men eisini nökur, ið neyvan kunnu kallast sangir. Serliga hugsi eg um eitt, ið nevnið »Bugs«, har bert ein illa far-in og allarhelst avgomul pumpiharmonika spælir undir, meðan ein tyðiliga rúsaður Eddie Vedder ramsar plágur sínar upp, og hvussu lítið hann orkar at muta ímóti. Sum bólkur tókist Pearl Jam víknaður nakað, sjálvt um teir tón-

leikaliga ekki vóru aftur-farnir, men tað var kanska slit, ið var farið at gera um seg. Men tey vökru og sera atmosferisku lögini, sum avgjört er ein styrki hjá Pearl Jam og Eddie Vedder, vóru ekki horvin.

*»I don't want to take
what you can't give
I would rather starve
than eat your breast«
(»Corduroy«
av flöguni »Vitalogy«)*

Síðani kom fjórða flögan, »No Code«, í 1996. Hon varð av nógvum skírd ein vánalig flöga, og varð sölu-liga ein niðurtúrur fyri Pearl Jam. Ikki tí, at limirnir í bólkinum endiliga hövdu so ilt av tí – kanska tvørtur-í-móti – men fjølmiðlarnir og tabloidblöðini róptu nú um kapp, at Pearl Jam var ein sokkin skúta. Sjálvur hevur Eddie Vedder sagt, at honum dámdi væl, at flög-uni gekst, sum tað gjörði, tí tað gjörði, at teir kundu kenna seg veruligari, nú teir bert vóru ein nógv seljandi bólkur, heldur enn »ein tann størsti«. Í veruleikanum var »No Code« ein ógvuliga eksperimenterandi flöga, ið avgjört vísti inn á nýggjar leiðir, ið als ekki eru so ó-spennandi, sum nógv kanska hövdu hug at halda. Konsertferðirnar vórðu eis-ini væl vitjaðar. Pearl Jam hevur altíð havt eina trúgva kjarnu av viðhaldsfólki, og tey eru neyvan so fá, heldur ekki her á landi.

*»There's a sun
around the bend«
(»Around the Bend«
av flöguni »No Code«)*

Í veruleikanum kann sigast, at Pearl Jam, heldur enn at søkka, vóru í ferð við at koma fyri seg aftur. Teir byrjaðu miðskeiðis í fjør at samskifta alt meiri við út-varpsstøðir í USA, og hövdu fleiri konsertir, ið vórðu sendar. Graml hevur enn tá verið at hoyrt um, at teir ætla at fara at gera okk-urt videolag í nærmastu framtíð, men tað er fyribils ekki jattað. Á »No Code« var nýggi trummuspælarnir Jack Irons, sum hevur spælt í Red Hot Chili Peppers, at hoyra, og hann verður sagd-ur at hava bjargað lívinum hjá Pearl Jam.

Á »Yield« hoyrast eisini tyðiligar avleiðingar av leit-anini inn á nýggjari tónleik-aligar leiðir, sum til dømis nær báðar seinastu flögurnar bóru boð um, men sam-stundis eru lögini vordin meiri heilskapt, og Eddie Vedder tykist at hava funnið sterka pennin fram aftur. Pearl Jam tykist at hava funnið sín sanna tónleika-liga uppruna, sína hill so at siga, og fríð við tað, teir eru og gera. Tekstirnir eru bún-ari, ljósari og eitt sindur meira droymandi og fríð-fyltir nú, enn teir nakrantíð hava verið. Eitt, sum kanska aldri hevur verið frammar-laga hjá Eddie Vedder, er humor. Hann hevur sjálvur sagt, at hann tekur tað, hann ger, í fullum álvara – kanska ov fullum – men at hann samstundis er spentari, hvat

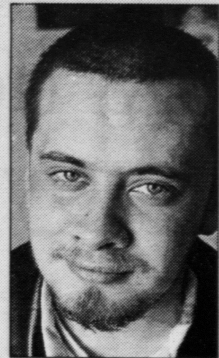
framtíðini viðvíkur, við øll-um teimum tøkfrøðiliga broytingunum. Hetta sæst kanska serliga aftur í tveim-um lögum, »Do the Evo-lution« og »Brain of J« (har serliga tað seinna næstan er stuttligt – ein lítill søga um heilan hjá John F. Kennedy, sum jú datt á gólv og fór í knús, tá líkið skuldi flúgvast onkustaðni – men tað er ekki nökur speirekan mótvægis fyrrverandi forsetanum, men heldur ein eygleiðing av, hvussu absurd dýrkanin av hetjuni, heldur enn virð-ingin fyri persóninum aft-anfyri, í veruleikanum er). Poesiín í yrkingunum er eis-ini á høgum støði, og tað í sær sjálvum er ein fragd av siggja. Maðurin er enn sök-jandi, men kennir seg meiri heima, og torir betri at siga sínar kenslur og dreymar, tí sálin hevur meiri fríð á sær. Lögini sjálv eru eisini lætt-ari, meiri umfavnandi og eisini meiri melodjøs enn tey kanska nakrantíð hava verið, og Pearl Jam ljóðar meiri enn nakrantíð, sum ein bólkur, ið veruliga vil tað, hann ger.

»It's Evolution, baby«.

*»I'll stop trying to
make a difference,
I'm not trying
to make a difference,
no way«
(»No Way«
av flöguni »Yield«)*

Petur Pólsón Jensen
10. februar 1998

Kann orsökini til,
at ungdomur
»ger so nógv um
seg« hugsast at
vera, at tað
verður ov lítið
lurtað eftir?
spyr Petur
Jensen

Eitt sindur um at lurta

Ungdomurin tykist næstan at hava fyrsta rætt til at kenna seg plágaðan av verðini. Hetta kemur meiri enn kanska aðrastaðni borið fram í yrkingum, tón-leiki, filmum og sjón-varpi annars. Ella kanska er tað bara, at ungdomurin er tann parturin av fólkinum í samfelagnum, ið hoyrist best. Soleiðis hevur tað altíð verið, og soleiðis fer tað ivaleyst eisini al-tíð at vera, ljóðar svarið oftast. Men kanska hetta er júst ein av høvuds-kjarnunum í hesum spurningi. Kann orsökini til, at ungdomur »ger so nógv um seg« hugsast at vera, at tað verður ov lítið lurtað eftir?

Uppreistur, málageip-an og tilíkt verður altíð sagt at hoyra ungdom-inum til. Fáfongdin og dárskapur verður eisini aloftast tilskilaður teim-um ungu, men samfel-agið hevur eisini úr at gera við at siga okkum, hvørjar plágur okkara skulu vera, men tá vit so ekki kenna nær aftur, koma vit í eina trupla støðu, orðaði ein vin-maður tað einaferð. Málið, sum ung tosa, er ofta tónleikur, sjónleik-ur, filmur ella sjónvarp. Hetjurnar eru barbie-dukkur, skræddara-seymaðir popp-dreingir, ið siggja betri út enn loyvt (við smýrsl), ella eru tað plágaðar sálir, ið aloftast drepa seg sjálv-an, og tástani gerast veruligar hetjur. Neyð-arðrøpin verða skúgvandi til viks sum tað bera skról. Men soleiðis hev-ur tað altíð verið.

Tøkfrøðiliga gongd-in hevur tikið dik á seg hesa seinastu tíðina, og samskiftið tvørtur um landa-, mentanar- og samfelagsmørk er breið-ari og meiri umfatandi enn nakrantíð, men spurningurin er, um tað

kann loysa nakrar trup-ulleikar, um veruliga or-søkin til hesar somu trup-ulleikar er, at vit ekki hoyra hvønn annan. Vit býta okkum sjálv upp í smærri bólkur, sum tosa sama mál, men fara vit út um hesar bólkur, verður bráðliga verri.

Plágurnar fáa nøvn, men hesi nøvn siga ekki so nógv hvør sjálv plág-an er, men heldur, hvussu hon eitur. Hetta virkar eisini til, at plágurnar gerast minni og minni veruligar, bert nøvnini tykjast at vera tað. Vant-andi samskiftið ger, at tað tykist alsamt hópis-leysari at royna at siga nakað, tí ongin hoyrir teg, og er tí kanska lætt-ari at fara »út úr sær sjálvum«, inni í eina dreyrmakenda tilveru handan skyggjarnar. Tað er eisini lættari at siga tinar loyndir, tá ongin sær teg. Men ein annar trupulleiki við hesum er, at vit gerast fjarari frá teimum veruliga plágun-um og meiri innibýrgd í teimum forritaðu, sum onnur sleppa at bera fyri okkum, og vit gloyma tað grundleggjandi, sum er bent framman fyri okkum: hjartað, sálin, og dreyrnarnir, sum eru inni í okkum, og ekki á hard-diskinum. Tað eru hóast alt nær, vit royna at bera út í orð, sangir, yrkingar ella filmar.

Øll tykjast at leita, men eru samstundis so upp-tikin av at skula siga þör-um, hvussu júst tey skulu leita, at veruleikin fólnar alsamt. Kanska tað kundi verið eitt hugskot at royna at seta seg niður einaferð, og bara lurta, tí kanska hoyrdu vit ljóð, ið vóru tey somu sum tey, vit royndu at siga – samljóð – ella okkurt, ið kanska líkast.

Petur Pólsón Jensen
11. februar 1998

PEARL JAM

